

12 Μαΐου 1821

Η μάχη στο Βαλτέτσι

Πρώτη δουλειά του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη μετά την ανακήρυξη του σε αρχιστράτηγο (βλ. 28.4.1821), ήταν να ξαναστήσει το ελληνικό στρατόπεδο που οι Τούρκοι είχαν διαλύσει στο Βαλτέτσι της Μαντινείας. Πίστευε πως από εκεί θα μπορούσε να χτυπήσει την Τρίπολη. Παρά τις αντιρρήσεις των άλλων οπλαρχηγών, ειδοποίησε τους Κυριακούλη και Ηλία Μαυρομιχάλη (αδερφό και γιο του Πετρόμπεη) να τον συναντήσουν εκεί με τους δικούς τους. Οι Έλληνες μαζεύτηκαν στο Βαλτέτσι, στις 10 Μαΐου 1821. Με υποδείξεις του Κολοκοτρώνη, έστησαν ταμπούρια στους λόφους κι οχύρωσαν την εκκλησία και μερικά σπίτια του χωριού.

Κλεισμένος στην Τρίπολη, ο Μουσταφάμπεης έμαθε τις ελληνικές κινήσεις μαζί με τα νέα από τον Ομέρ Βρυώνη που τον ειδοποίησε ότι θα έμενε στη Ρούμελη, ώσπου να ξεκαθαρίσουν τα πράγματα (βλ. 8.5.1821). Ο Μουσταφάμπεης κατάλαβε πως έπρεπε να τα βγάλει πέρα μόνος. Σκέφτηκε πως χρειαζόταν να δώσει ένα αποφασιστικό χτύπημα στους επαναστάτες. Το Βαλτέτσι του φάνηκε ιδανικό γι' αυτό. Άλλωστε, η διάλυση του στρατοπέδου που είχε πετύχει εκεί, ήταν πολύ πρόσφατη. Αγνοούσε πως πια είχε να κάνει με έμπειρο στρατιωτικό.

Δεν είχε ακόμα ξημερώσει η 12^η Μαΐου, όταν από την Τρίπολη βγήκαν διαδοχικά πέντε τουρκικά τάγματα που πήραν διαφορετική καθένα κατεύθυνση. Οι σκοπιές ειδοποίησαν τον Κολοκοτρώνη που κατάλαβε ότι ο Μουσταφάμπεης επιχειρούσε να τον κυκλώσει. Έδωσε οδηγίες στους οπλαρχηγούς του, πού να τοποθετήσουν τους άνδρες τους και τι καθένας έπρεπε να κάνει. Ο ίδιος αποχώρησε.

Πρωί, 12 Μαΐου, οι Τούρκοι επιτέθηκαν μανιασμένα. Με σωστές θέσεις και κινήσεις, οι Έλληνες απέκρουσαν όλες τις επιθέσεις που συνεχίστηκαν αδιάκοπα ως τη νύχτα. Γύρω στα μεσάνυχτα, έφτασαν ο Κολοκοτρώνης κι ο Δημήτριος Πλαπούτας και πήραν θέσεις

πίσω από τους Τούρκους που το πρωί κατάλαβαν πως οι Έλληνες τους είχαν βάλει στη μέση. Ο Μουσταφάμπεης σκεφτόταν, πώς θα τα βγάλει πέρα, όταν στο τουρκικό στρατόπεδο κυκλοφόρησε μια άγρια φήμη: Ερχόταν και ο Νικηταράς!...

Οι Τούρκοι σήμαναν γενική υποχώρηση. Οι Έλληνες βγήκαν από τα ταμπούρια και τους κυνήγησαν ως την Τρίπολη. Είχαν περάσει 23 ώρες, αφότου άρχισε η μάχη, όπου οι Τούρκοι έχασαν 300 νεκρούς και 500 τραυματίες. Θα έχαναν άλλους τόσους, πέντε μέρες αργότερα, στις μάχες της Βέρβαινας και των Δολιανών. Κι ο Μουσταφάμπεης θα καταλάβαινε πως, στην απέναντι πλευρά, υπήρχε ένα μεγάλο στρατηγικό μυαλό.

1888: Η Βρετανία εγκαθιδρύει προτεκτοράτα στην Βόρεια Βόρνεο και στο Μπρουνέι.

1918: Γεννιέται ο Τζούλιους Ρόζεμπεργκ, θύμα του μακαρθισμού στις ΗΠΑ μαζί με την γυναίκα του Έθελ. Το 1953 καταδικάστηκαν για κατασκοπία υπέρ των Σοβιετικών και οδηγήθηκαν στην ηλεκτρική καρέκλα παρά τη διεθνή κατακραυγή και εκστρατεία για απονομή χάριτος.

1926: Ο Γιόζεφ Πιλσούδσκι ανατρέπει την πολωνική κυβέρνηση με στρατιωτικό πραξικόπημα.

1943: Το Αφρικό Κορπ του στρατάρχη Ρόμελ παραδίδεται στους συμμάχους. Ο ίδιος ο στρατάρχης είχε προ καιρού ανακληθεί από τον Χίτλερ.

1949: Οι σοβιετικοί τερματίζουν τον 11μηνο αποκλεισμό του Βερολίνου.

1962: Η Γαλλία και τα γαλλόφωνα κράτη της Δυτικής Αφρικής (πρώην αποικίες) υπογράφουν συμφωνία για την δημιουργία Δυτικοαφρικανικής Νομισματικής Ένωσης.

1994: Πεθαίνει από καρδιακή προσβολή ο ηγέτης των Εργατικών, Τζον Σμιθ, Σκοτσέζος δικηγόρος που φιλοδοξούσε να τερματίσει την πολύχρονη διακυβέρνηση των Συντηρητικών. Το όραμά του πραγματοποίησε τρία χρόνια αργότερα ο διάδοχος και συντοπίτης του, Τόνι Μπλερ.

1994: Ισχυρή αστυνομική δύναμη της Παλαιστίνης διασχίζει τον Ιορδάνη, προκειμένου να αναλάβει την αστυνόμευση της Δυτικής Όχθης, για πρώτη φορά μετά από 27 χρόνων ισραηλινής στρατιωτικής κυριαρχίας.

1997: Ο πρόεδρος της Ρωσίας, Μπόρις Γιέλτσιν και ο ηγέτης της Τσετσενίας, Ασλαν Μασκάντοφ υπογράφουν συμφωνία ειρήνης για τη λήξη των σκληρών συγκρούσεων που διήρκεσαν 400 χρόνια.

2008: Σεισμός 7,9 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ πλήττει τη Νοτιοδυτική Κίνα: Στους 90.000 ανέρχονται οι νεκροί. Από αυτούς, οι 5.335 είναι μικρά παιδιά καθώς κατέρρευσαν περίπου 15.000 «χάρτινα» σχολεία.

Η 12^η Μαΐου στον πολιτισμό

12 Μαΐου του 1992

Ο Νίκος Γκάτσος

Ο Νίκος Γκάτσος γεννήθηκε στις 30 Απριλίου του 1911 στην Ασέα της Αρκαδίας. Σπούδασε στη Φιλοσοφική της Αθήνας και δημοσίευσε τα πρώτα του ποιήματα το 1931. Το 1943 δημοσίευσε το ποίημα «Αμοργός» και στα κατοπινά χρόνια τα ποιήματα «Ελεγεία», «Ο ιππότης και ο θάνατος» και «Τραγούδια του παλιού καιρού», που αφιέρωσε στον Γιώργο Σεφέρη. Έγραψε στίχους που μελοποιήθηκαν από γνωστούς συνθέτες και μετέφρασε ξένα θεατρικά έργα. Πέθανε στις 12 Μαΐου του 1992.

Προσεγγίζοντας το έργο του Νίκου Γκάτσου, ο λογοτέχνης και κριτικός Δημήτρης Δασκαλόπουλος επισήμανε:

“Με την «Αμοργό» κλείνει και ολοκληρώνεται ο πρώτος κύκλος του ελληνικού υπερεαλισμού, που είχε ανοίξει με τον Νικήτα Ράντο, τον πρώιμο Ελύτη, τον Εμπειρικό και τον Εγγονόπουλο. Η «Αμοργός» είναι ουσιαστικά ένα ενιαίο ποίημα που χωρίζεται σε έξι μέρη. Εκπηγάει από την ελληνική παράδοση και προβάλλει υπαινικτικά κάποιες ιστορικές μνήμες μέσα από ένα πρωτοποριακό, εντελώς προσωπικό ύφος, διαποτισμένο από δύο βασικά μοτίβα: τον έρωτα και τον θάνατο. Δημοσιευμένη τα χρόνια της Κατοχής, η «Αμοργός» φορτίστηκε με επικαιρικές αιχμές, αλλά η πάροδος του χρόνου απέδειξε ότι πρόκειται για έργο προικισμένο με αρετές που καθιστούν διαρκέστερη τη επιβίωσή του. Το εμφανέστερο εξωτερικό του στοιχείο είναι η γοητευτικά επιτυχής πρόσμιξη υπερρεαλιστικής γραφής και τρόπων δημοτικού τραγουδιού. Ποιητής του ενός και μόνου βιβλίου, ο Γκάτσος παραμένει μια εντελώς ιδιόρρυθμη περίπτωση για τα ελληνικά γράμματα και διοχετεύει τη λυρική του φλέβα στους στίχους τραγουδιών, καταργώντας συχνά τα όρια ανάμεσα στην πραγματική ποίηση και τη στιχοποιία”.

1820: Γεννιέται στην Ιταλία η Φλόρενς Ναϊτινγκέιλ (το επίθετό της σημαίνει «αηδόνι»), Αγγλίδα που καθιέρωσε ιστορικά το λειτούργημα της νοσοκόμας ως επάγγελμα. Δημιούργησε σώμα αδελφών νοσοκόμων και προσέφερε τις υπηρεσίες της στον πόλεμο της Κριμαίας (1854 - 1856). Πέθανε το 1910.

1845: Γεννιέται στη Γαλλία ο συνθέτης και πιανίστας Γκαμπριέλ Φορέ.

1926: Ο Νορβηγός Ρόαλντ Αμούντσεν, ο Ιταλός Ουμπέρτο Νόμπιλε και ο Αμερικανός Λίνκολν Έλσγουερθ πετούν με αερόπλοιο πάνω από τον Βόρειο Πόλο.

1937: Το BBC πραγματοποιεί την πρώτη εξωτερική ραδιοφωνική μετάδοση με την περιγραφή της ενθρόνισης του βασιλιά Γεωργίου ΣΤ'.

2013: Στα 72 του χρόνια, ο σερ Άλεξ Φέρκιουσον κάθεται για τελευταία φορά στον «πάγκο» του προπονητή, στο στάδιο Όλντ Τράφορντ, ως προπονητής της Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ, στον αγώνα με την Σουόνσι (2 – 1). Είχε αναλάβει την ομάδα τον Νοέμβριο του 1986 και στα περίπου 27 αυτά χρόνια κατέκτησε μαζί της 38 κύπελλα (ανάμεσά τους, τρία τσάμπιον λινγκ και είκοσι πρωταθλήματα). Με την παρουσία του και στον τελευταίο (εκτός έδρας) αγώνα, μια βδομάδα αργότερα (19.5.2013) εναντίον της Γουέστ Μπρομ, συμπλήρωσε 1.500 επίσημους αγώνες ως προπονητής της Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ.

2013: Νικώντας τη Ρεάλ Μαδρίτης 100 – 88 στον τελικό του Λονδίνου, ο Ολυμπιακός στέφεται για δεύτερη συνεχόμενη φορά (τρίτη στην ιστορία του) πρωταθλητής Ευρώπης στο μπάσκετ. Ταυτόχρονα, ο Γιώργος Μπαρτζώκας γίνεται ο πρώτος Έλληνας προπονητής που κατακτά το τρόπαιο.